

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/91/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2217211782
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martina Valentová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2217211782.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Martina Valentová a sudkýň: JUDr. Ľubica Spálová a Mgr. Lucia Mizerová, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1. V. C., nar. XX.X.XXXX, 2. I. C., nar. XX.X.XXXX, v konaní zastúpené procesným opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny K. D., a medzčasom už plnoleté dieťa: D. C., nar. XX.X.XXXX, deti rodičov - matky: I. E., nar. XX.X.XXXX, adresa Y. G., V. J. G., K. XXX, zastúpenej advokátom: Mgr. Štefan Krnáč, so sídlom Bratislava, Švabinského 13 a otca: C. C., nar. X.XX.XXXX, adresa J., X. XX, zastúpeného advokátkou: Mgr. Anna Angelovičová, so sídlom Prešov, Slánska 20A, o návrhu matky na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 12P/49/2017-122 zo dňa 1.2.2018 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 12P/49/2017-195 zo dňa 15.10.2018 - v časti výživného na D. a v časti úpravy osobnej starostlivosti a výživného ohľadne maloletého V. a I., takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výživného na D. a v časti úpravy osobnej starostlivosti a výživného na maloletého V. a maloletého I. **z r u š u j e a v e c m u** v zrušenom rozsahu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol tak, že maloletého D. C., nar. XX.X.XXXX (v tom čase ešte maloletého) zveril do osobnej starostlivosti matke, ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok v bežných veciach. Otca zaviazal k povinnosti počnúc dňom 16.6.2017 platiť na výživu mal. D. sumu 500,- Eur za obdobie od 16.6.2017 do 31.12.2017 a od 1.1.2018 sumu 400,- Eur, vždy do 25. dňa mesiaca vopred k rukám matky. Dlh na zročnom výživnom otcovi voči mal. D. nevznikol. Ďalej súd rozhodol, že maloletý V. C., nar. XX.X.XXXX a maloletý I. C., nar. XX.X.XXXX ostávajú v striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov s tým, že matka aj otec sú povinní zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletých v jednotýždňových intervaloch, pričom v osobnej starostlivosti matky budú maloletí v nepárnom týždni roka od pondelka 8.00 h a v osobnej starostlivosti otca budú maloletí v párnom týždni roka od pondelka 8.00 h. Každý z rodičov je povinný v stanovenom čase deti odovzdať do osobnej starostlivosti druhého rodiča pripravené s jeho osobnými vecami. Zároveň súd uložil otcovi povinnosť počnúc dňom 1.1.2018 platiť na výživu mal. V. sumu 200,- Eur mesačne a na výživu mal. I. sumu 150,- Eur mesačne, vždy do 25. dňa mesiaca vopred k rukám matky. Napokon určil, že týmto sa mení v časti zverenia mal. D., režimu striedania mal. V. a mal. I. okrem sviatkov a prázdnin a úpravy výživného k mal. deťom rozsudok tunajšieho súdu č. k. 11C/70/2011-36 zo dňa 19.8.2011. Dopĺňacím rozsudkom návrh matky na úpravu styku otca s maloletým D. zamietol.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou § 24 ods. 2 a 4, § 25 ods. 1, § 62 ods. 1 až 5, § 63 ods. 1, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1, 2, 3, § 77 ods. 1 Zákona o rodine, ako i procesných ustanovením § 52 a § 57 Civilného mimosporového poriadku.

3. Vecne súd prvej inštancie argumentoval tým, že: „V danom prípade sa rodičia na striedavej starostlivosti dohodli už pred rozvodom manželstva a táto sa v prípade všetkých detí realizovala do roku 2015, kedy v zmysle dohody rodičov ostal najstarší syn D. v osobnej starostlivosti matky. V súčasnosti sa matka domáha zrušenia striedavej starostlivosti vo vzťahu ku všetkým trom deťom, preto v prvom rade súd skúmal záujem maloletých detí na tomto zrušení. V prípade maloletého D., ktorý má v súčasnosti 17 rokov, sa striedavá starostlivosť teda nerealizuje už viac ako 2 roky, je zvyknutý na súčasný režim a vzhľadom na jeho vek blízko dospelosti a skutočnosť, že sa s otcom často stretáva, má súd zato, že by nebolo v jeho záujme tento režim opäť meniť. V prípade mladších synov (vo veku necelých 16 a 8,5 roka) sa však striedavá starostlivosť naďalej realizuje, obe mladšie deti sa vyjadrili v tom smere, že by mali záujem skôr rozšíriť časové intervaly striedania, na striedavej starostlivosti im vadí predovšetkým sťahovanie od jedného rodiča k druhému. Ako deti uviedli, súhlasili by síce s tým, že by ostali výlučne starostlivosti matky a s otcom by sa stretávali, ale súd mal za to, že v tomto smere ide len o pohodlné riešenie situácie, ale nie o záujem maloletých detí. Tento záujem je potrebné sledovať komplexne, nielen z tej stránky „čo deti chcú“, striedavá starostlivosť zabezpečuje dieťaťu primeraný kontakt s obidvoma rodičmi, prispieva k citovej vyrovnanosti a zdravému psychickému vývoju detí. Otec má záujem na striedavej starostlivosti, vážne narušenie vzťahov otec - dieťa, ktoré by nevhodnosť striedavej starostlivosti preukazovalo, nebolo zistené (tu je v záujme detí potrebné prehodnotiť prístup manželky otca), preto súd dospel k záveru, že by nebolo v záujme maloletých prerušiť takúto vzájomnú osobnú väzbu. Matka na doplnenie dokazovania navrhla vypočuť maloletých psychologom s tým, že výsluch detí na pojednávaní pred súdom nebol vedený korektné, súd má však za to, že na zistenie záujmu detí bol vzhľadom na ich vek dostačujúci. Na základe uvedeného súd vyhovel návrhu matky len v prípade najstaršieho syna - maloletého D. a zveril ho do osobnej starostlivosti matke. Keďže v súčasnosti sa striedavá starostlivosť realizuje v inom režime, ako bol nastavený súdnym rozhodnutím, a deťom aj rodičom tento režim vyhovuje, súd aj v tomto smere zmenil predchádzajúce rozhodnutie. Ponechal však prebiehajúce týždňové intervaly, nakoľko na deťmi navrhované dlhšie pobyty u rodiča nereagoval ani jeden z rodičov súhlasne.“.

4. Ďalej podľa prvoinštančného súdu: „Odôvodnené potreby dieťaťa sú bezprostredne ovplyvňované schopnosťami a možnosťami rodičov, ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú však reálne možnosti a schopnosti rodičov väčšie, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Teda pri určení výživného treba vychádzať zo zásady, že životná úroveň dieťaťa má byť úmerná životnej úrovni rodičov. Je potrebné, aby rodičia poskytovali podľa svojich schopností a možností toľko prostriedkov na výživu detí, aby z nich boli uspokojené osobné potreby dieťaťa, pokiaľ ide o výživu, ako i potreby na prehlbovanie vzdelania, rozvoj záujmov a záľub, na prípravu na povolanie. Súd sa pri určovaní výšky výživného riadi základnými pravidlami, a to odôvodnenými potrebami oprávnenej osoby a schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi povinnej osoby. Odôvodnené potreby oprávnenej osoby závisia od veku, zdravotného stavu, schopnosti živiť sa sám a postarať sa o seba. Na strane povinného súd skúma faktické príjmy, ale prihliada tiež na to, čo je objektívne možné, aby zarobil (podľa veku, zdravotného stavu, kvalifikácie, odbornosti, situácie na trhu práce, pracovných skúseností), majetkové pomery, tiež počet, druh a výšku ďalších vyživovacích povinností. Na opakované rozhodovanie o veci musí byť splnená hmotno-právna podmienka, ktorou je zmena pomerov. Táto sa môže prejaviť subjektívne, teda okolnosťami na strane povinnej alebo oprávnenej osoby, alebo objektívne - vývojom životných nákladov. Ustanovenie § 78 ods. 1 zák. o rodine predpokladá výraznú zmenu tých okolností, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom (napr. zvýšenie alebo zníženie zárobku a iných príjmov, vyšší vek dieťaťa, rozšírenie alebo zúženie vyživovacej povinnosti povinného, a pod.). Zmena výšky výživného pre maloleté dieťa je pritom možná najskôr od času, kedy k takej zmene pomerov došlo, nie je rozhodujúca doba začatia súdneho konania.“.

5. Napokon súd prvej inštancie uzavrel, že: „Vyhodnotením vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že od poslednej úpravy výživného (pred 6 rokmi) došlo k významnej zmene pomerov, a to na strane výživou povinných osôb - rodičov i na strane oprávnených osôb - detí, vyžadujúcej si novú (súdnou) úpravu aj výšky výživného. Matka aj otec vlastnia nehnuteľnosti, ktorými majú riešenú bytovú otázku, obaja sú zamestnaní, v prípade otca však výrazne príjem poklesol, čo je odôvodnené zmenou zamestnania pre jeho vážny zdravotný stav. Zmena zamestnania sa prejavila vo výške príjmu otca. V čase podania návrhu vykázal otec príjem spätne za posledných 12 mesiacov - od júna 2016 do

mája 2017 v priemere 1.557,82 eur mesačne, k času rozhodnutia o návrhu - za rok 2017 v priemere 1.463,40 eur mesačne. Tejto zmene, veku detí a ich odôvodneným potrebám (základným aj v súvislosti so športovými aktivitami, pričom ich rozvíjanie je pre dieťa účelné) a možnostiam a schopnostiam otca aj s prihliadnutím na úspory otca zodpovedá výživné pre mal. D. v sume 500 eur od podania návrhu (tu súd v zmysle návrhu matky prihliadol aj na už zaplatené školné v plnom rozsahu zo strany otca, z ktorého dôvodu konštatoval, že dlh na výživnom otec nemá), vzhľadom však na pokles priemerného príjmu (a tiež úspor otca) však od januára t. r. bolo potrebné upraviť výživné na nižšiu čiastku s tým, že na školnom sa bude musieť podieľať finančne aj matka (tiež viazaná vyživovacou povinnosťou k deťom), za primeranú súd (vzhľadom aj na vyjadrenie otca, že je schopný platiť výživné v rovnakom rozsahu, ako doposiaľ) považuje sumu 400 eur mesačne; s poukazom na zistenú zmenu príjmu otca bolo tiež potrebné upraviť výšku výživného pre mladšie deti, tu súd opäť vyhovel návrhu otca, tieto sumy pokrývajú (pre polovicu mesiaca) odôvodnené potreby detí a zvažujú aj súčasné možnosti otca.“.

6. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie zdôvodnil citáciou § 52 a § 57 Civilného mimosporového poriadku.

7. Doplniací rozsudok, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o navrhovanej úprave styku otca s maloletým D. matkou odôvodnil tým, že: „Keďže súd vyhovel návrhu matky iba sčasti, do jej výlučnej starostlivosti zveril len najstaršie dieťa, iba tohto dieťaťa sa týka požadovaná úprava rozsahu styku. V danom prípade ide o dieťa blízko veku dospelosti a otec súdnu úpravu rozsahu styku sám nenavrhol. Hoci matka na svojom návrhu v tejto časti trvala, súd má za to, že súdna úprava nie je potrebná. Maloletý sa v konaní vyjadril, že s otcom sa „stretávajú aj 2-3 krát do týždňa, niekedy sú spolu cez víkendy“, „s otcom sa stretávajú mimo domácnosti otca, jeho vzťah s otcom sa zlepšil od času, odkedy maloletý býva s matkou“. Dieťa v danom veku je schopné samé si určiť rozsah stretnutí s rodičom, a neboli tvrdené ani negatívne zásahy v tomto smere zo strany matky. Súd tak dospel k záveru, že návrh matky nie je dôvodný a je v záujme maloletého styk s otcom striktné neupravovať.“.

8. Rozsudok napadla prostredníctvom právneho zástupcu odvolaním matka maloletých detí, vychádzajúc z jeho obsahu v rozsahu výrokov o výživnom na maloletého D. a vo výrokoch o úprave osobnej starostlivosti a výživného ohľadne maloletého V. a I. (t.j. v celom rozsahu okrem časti vyhovenia jej návrhu na zverenie maloletého D. do jej osobnej starostlivosti s oprávnením zastupovania maloletého matkou a spravovania jeho majetku v bežných veciach), z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Argumentovala tým, že súd v žiadnom prípade nedoručoval relevantné podania v predstihu druhej strany konania, hoci táto povinnosť vyplýva jednak z procesných predpisov a tiež z judikatúry. Uvedeným došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces, ktorého podstatou je, aby každá strana mala dostatočnú možnosť predstaviť a obhajovať svoj prípad. V tejto súvislosti odvolateľka odkázala na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 168/2012, ako aj na znenie § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku s namietaním nevysporiadania sa súdom prvej inštancie s otázkou výpovedí maloletých (odhliadnuc od skutočnosti, že výpovede najmä maloletého V. a I. a hlavne kladenie otázok zo strany súdu boli nezákonné, nakoľko súd sa nevyhol používaniu sugestívnych a kapciózných otázok, ktoré bližšie špecifikuje vo svojom vyjadrení zo dňa 16.1.2018, kde je rozobratá aj minútáž celého výsluchu), kde vyslovene namietala spôsob vedenia výsluchu a žiadala, aby tento výsluch bol opakovaný zo strany profesionálneho psychológa. Podstatou návrhu na zrušenie striedavej starostlivosti nie je to, že chce obmedziť styk otca s maloletými, ako nesprávne uzavrel súd, ale záujem dieťaťa. Jednak preto, že k žiadnemu obmedzeniu by nedošlo, ale vzájomný styk by bol ponechaný na vôli zúčastnených strán t.j. otca a detí. Súd vôbec nebral do úvahy výpovede maloletých v tom zmysle, že otec sa viac ako pol týždňa zdržuje pracovne v zahraničí. K zmene došlo iba po začatí tohto konania, s čím sa konajúci súd žiadnym spôsobom nevysporiadal a túto otázku nepovažoval za relevantnú, hoci ide o otázku zásadnú vzhľadom na existujúce konflikty detí s manželkou otca a z toho vychádzajúca nepohoda. Za zrušenie striedavej starostlivosti sa nakoniec vyjadril aj kolízny opatrovník, s čím sa konajúci súd takisto vôbec nevysporiadal a túto otázku ponechal stranou, hoci je to otázka rovnako závažná a uzavrel ju iba všeobecnými frázami. Po citácii článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa odvolateľka poukázala na to, že je prinajmenšom zvláštne, že zvýšený krvný tlak u otca považoval súd za vážny zdravotný stav (stav bežný v priemernej slovenskej populácii v danom veku), pričom zvýšeným krvným tlakom maloletého V. preukázaný lekárskou správou a odporúčaním na podporné psychologické vyšetrenie z dôvodu možnosti negatívneho vplyvu striedavej výchovy sa súd vôbec nezaoberal. V tomto smere súd žiadnym spôsobom nesledoval najlepší záujem dieťaťa. Rovnako považuje za potrebné poukázať na

skutočnosť, že deklarovaný príjem otca je v rozpore so skutočným stavom veci, súd svojim postupom znemožnil dokázať opak, hoci mal sám postupovať ex offa tak, aby zistil skutočný stav veci.

9. K doručenému odvolaniu matky predložil otec písomné vyjadrenie. Vyslovil názor, že odvolanie matky je nedôvodné. Je názoru, že konajúca sudkyňa počas celého súdneho konania dodržala všetky princípy a zásady, ktoré jej zákon v tomto smere ukladá. Taktiež pokiaľ ide o dokazovanie má za to, že konajúca sudkyňa vykonala všetky dôkazy riadne tak, aby zistila skutočný stav veci. Pokiaľ ide o oneskorené doručovanie listín, vyjadrení, či iných podaní zo strany súdu, toto nie je pravda. O oneskorenom doručovaní zo strany súdu nevie a má za to, že postup súdu bol riadny v zmysle zákona. Rozsudok súdu prvej inštancie, jeho výrokovú časť, rovnako aj odôvodnenie považuje za dostatočné a relevantné. Ak matka namieta postup konajúcej sudkyne pri výsluchu maloletých detí, toto bolo možné namietat a riešiť prostredníctvom iných inštitútov, nie odvolaním. Maloleté deti sa vyjadrili k otázke striedavej osobnej starostlivosti jasne a jednoducho. Domnieva sa, že pre matku je zrejme ťažké pripustiť, že deti (okrem D.) nemajú problém so striedavou starostlivosťou oboch rodičov o ne a táto im vyhovuje. Nie je pravdou, že by sa deti pred súdom vyjadrili, že sa zdržiava viac ako pol týždňa v zahraničí. Mladšie maloleté deti sú už vo veku, kedy vedia svoj názor vyjadriť a to sa aj v súdnom spore stalo. Deti sa jasne vyjadrili, že im striedavá osobná starostlivosť vyhovuje a sú s ňou spokojné. S otcom majú dobrý vzťah, ľúbia ho. Argumenty matky o zlom zdravotnom stave V. nie sú pravdivé. V čase podania odvolania matka už disponovala lekárskou správou, ktorá je výsledkom komplexného vyšetrenia, ktoré V. absolvoval v dňoch od 29. do 31. januára 2018 a ktorú prikladá k odvolaniu. Toto vyšetrenie V. absolvoval s otcom, nie s matkou. Ani matkin argument o jeho zahraničných pracovných cestách nie je pravdivý. Pracovne cestuje do J. na jednu noc, aj to iba párkrát do mesiaca, vždy keď chlapci nie sú uňho. Opakovane uvádza, že podľa neho jediným cieľom matky, prečo chce, aby boli deti zverené do jej osobnej starostlivosti, je pomsta a finančný prospech, ktorý tým sleduje. Z týchto dôvodov a z dôvodu ochrany záujmu maloletých detí bol a stále je ochotný podrobiť sa znaleckému dokazovaniu u psychológa za účelom zistenia skutočného objektívneho stavu, záujmu a blaha ich detí a tiež či striedavá osobná starostlivosť je v záujme detí alebo nie. O deti sa stará aj po finančnej stránke, pričom naozaj nie je schopný plniť si vyživovaciu povinnosť k deťom v matkou navrhovanej výške 2.300,- Eur mesačne. Sám je presvedčený, že súčasných 750,- Eur pri striedavej osobnej starostlivosti je pre všetkých troch synov dostatočný. Záverom uvádza, že je názoru, že všetkým, predovšetkým deťom, by veľmi pomohlo a uľavilo by sa im, keby toto konanie zo strany matky už skončilo a mohli normálne žiť bez stresu. Odvolaciemu súdu navrhuje, aby v zmysle § 387 CSP potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie.

10. Procesný opatrovník maloletých detí sa vyjadril k odvolaniu matky v tom smere, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie navrhuje v celom rozsahu potvrdiť.

11. V priebehu odvolacieho konania dňa 12.9.2018 otec predložil súdu pracovnú zmluvu a vykonávaciu zmluvu, ako aj vyjadrenie zo dňa 19.3.2019 v ktorom poukázal, že po podaní odvolania, pokiaľ ide o výchovu s matkou funguje podľa dohodnutého rozpisu, a keďže najstarší syn D. mal 18 rokov dňa XX.X.XXXX a už sa sám rozhoduje, kedy bude s ktorým z rodičov, resp. sa s rodičmi vždy dohodne, tak striedavá osobná starostlivosť sa týka dvoch mladších synov I. a V.. Rodičia sa ale podľa potrieb vedia dohodnúť a deti si nechať dlhšie, kratšie alebo podľa toho kto z nich môže, ten z rodičov ide s nimi k lekárovi na vyšetrenia, rehabilitácie, atď. Vzájomne si pomáhajú pri starostlivosti o deti. Dňa 15.3.2018 sa jenu a jeho súčasnej partnerke narodil syn B.. Starší bratia s ním vychádzajú veľmi dobre, hrajú sa s ním a pomáhajú. Sám sa snaží, aby aj najstarší syn D. mal s B. vzťah. V januári tohto roka, kedy všetci fungovali bezproblémovo v striedavej osobnej starostlivosti a deti boli spokojné a nič nenaznačovalo, že by sa situácia mala zmeniť, šokovalo ho upovedomenie o začatí exekúcie. Matka podala návrh na začatie exekúcie ohľadne vymoženia dlžného výživného na D., hoci rozsudok súdu prvej inštancie hovorí, že dlh otca na zročnom výživnom nevznikol. Vychádzajúc z rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 12P/49/2017-122, podľa ktorého „Otec je povinný počnúc dňom 16.6.2017 platiť na výživu maloletého D. sumu 500,- Eur za obdobie od 16.6.2017 do 31.12.2017 a od 31.12.2017 sumu 400,- Eur, vždy do 25. dňa v mesiaci vopred k rukám matky“, ktorého ďalší výrok uvedeného citovaného rozsudku hovorí, že „Dlh na zročnom výživnom otcovi voči maloletému D. nevznikol“, exekúciu naozaj nečakal. Bol to z jeho pohľadu zbytočný a nepochopiteľný krok zo strany matky. Exekúcia je už v súčasnosti zastavená, keďže D. po dosiahnutí plnoletosti ako oprávnený podal návrh na jej zastavenie, avšak išlo o veľmi nepríjemnú situáciu a dobu, ktorá opäť vniesla do vzťahov neistotu a napätie a úplne zbytočne. Zdôraznil, že ďalší rok striedavej osobnej starostlivosti od rozhodnutia súdu prvej inštancie ukázal, že všetci normálne fungujú a riešia, čo treba ako iné rodiny. V závere otec ešte skonštatoval, že striedavá

osobná starostlivosť detí C. je pre ne vhodným modelom fungovania, je v záujme detí, lebo tieto sú spokojné, zdravé, v škole prospievajú a fungujú ako rodina. Na základe aktuálnej situácie, ktorá len potvrdzuje jeho vyjadrenie k odvolaniu matky spred roka, naďalej trvá na tom, aby odvolací súd v zmysle § 387 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 12P/49/2017-122 zo dňa 1.2.2018, keďže tento rozsudok je predovšetkým a nepochybne v záujme detí.

12. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016 - ďalej len CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (365 ods. 1 písm. b), d), f), h) CSP v spojení s § 62 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku - ďalej len CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku v napadnutej časti o výživnom na medzičasom už plnoletého D. a vo výrokoch o úprave osobnej starostlivosti a výživného ohľadne maloletého V. a I., v dôsledku čoho je potrebné rozsudok súdu prvej inštancie v uvedených častiach podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušiť a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

13. V priebehu odvolacieho konania D. nadobudol plnoletosť. Rozhodovanie o predmetnom návrhu matky na určenie výživného na maloletého D. (pri zmene doterajšej striedavej osobnej starostlivosti o neho oboma rodičmi, na jeho zverenie do osobnej starostlivosti matky prvoinštančným rozsudkom, v tejto časti nenapadnutom odvolaním zo strany žiadneho účastníka, bez možnosti jeho prieskumu), teda konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa sa v priebehu konania pretransformovalo na konanie vo veciach výživného plnoletých osôb.

14. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý v danom prípade ani nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolaní, bolo posúdiť, či boli splnené zákonné podmienky a naplnené skutkové okolnosti pre zachovanie striedavej osobnej starostlivosti rodičov o maloletého V. a I. s určenou výškou výživného otcovi na tieto maloleté deti a na určenie výživného vo výške stanovenej súdom pokiaľ ide o medzičasom už plnoletého D. do nadobudnutia jeho plnoletosti (následne už podľa procesnej a hmotnoprávnej úpravy výživného na plnoleté dieťa).

15. V čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

16. V čl. 24 Charty základných práv Európskej únie ods. 2 je zakotvené, že pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa. Podľa ods. 3 každé dieťa má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho záujmom.

17. V zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.

18. Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

19. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

20. Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

21. Prijatím Dohovoru o právach dieťaťa sa jednotlivé štáty zaviazali, že ich činnosť bude v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a ostatnými článkami Dohovoru. Deti, na rozdiel od dospelých, nemajú možnosť za svoje práva bojovať, svoje práva uplatňovať a vyžadovať žiadnym legitímnym spôsobom, preto deti potrebujú ochranu a špeciálnu starostlivosť, akú dospelí nepotrebujú. V zmysle citovaných článkov Dohovoru aj maloleté dieťa má právo povedať svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú a jeho názor musí byť braný vážne.

22. V zmysle čl. 5 Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

23. Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi.

24. Základným zmyslom osobnej starostlivosti každého rodiča musí byť záujem dieťaťa, ktorý je prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, vrátane tej, ktorá je uskutočňovaná súdmi alebo inými orgánmi. Ustanovenie § 24 ods. 4 ZoR ukladá súdu, aby pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do výchovy rodičov sledoval predovšetkým jeho záujem s ohľadom na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a tiež schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom, pritom dbať, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov. Zverenie dieťaťa do výlučnej starostlivosti jedného z rodičov nesmie byť výrazom ústupku vzájomnej rivalite rodičov, ktorá sleduje boj o dieťa (nález Ústavného súdu Českej republiky z 23. februára 2010 sp. zn. III ÚS 1206/09).

25. Záujmom dieťaťa nepochybne je, aby bolo predovšetkým v starostlivosti obidvoch rodičov, a ak to nie je možné, potom toho z rodičov, ktorý má k tomu lepšie predpoklady, okrem iného uznáva rolu a dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa a je presvedčený, že aj ten druhý je dobrým rodičom. Nemožno vylúčiť, že práve medzi rodičmi, ktorí nie celkom dobre komunikujú, je striedavá starostlivosť podnetom a motiváciou k tomu, aby sa snažili čo najviac kooperovať. Striedavá starostlivosť núti rodiča, ktorý nebol tejto forme naklonený a na ktorého strane chýba ochota ku komunikácii, aby svoje správanie zmenil. Inak sa môže stať, že skutočne dôjde ku zmene výchovy a zvereniu dieťaťa do výchovného prostredia druhého rodiča. Na psychiku dieťaťa veľmi pôsobí nekomunikatívnosť rodičov pri jeho odovzdávaní. Jedná sa o výrazne nežiaduci jav pre osobnostný vývoj aj duševné zdravie maloletého. Je preto treba v záujme dieťaťa tento negatívny stav zmeniť. Pokiaľ zlyhanie v podobe nedostatku vzájomnej kvalifikovanej komunikácie nie sú rodičia schopní napraviť sami, je treba v záujme dieťaťa autoritatívny zásah štátnej moci. Akokoľvek striedavá osobná starostlivosť predpokladá zo strany rodičov predovšetkým toleranciu, spoločnú vôľu a schopnosť spolu komunikovať a spolupracovať (a najmä nezapájať dieťa do svojich vzájomných problémov), nesmie súd na spôsob tejto výchovy rezignovať už vtedy, keď jeden z rodičov s týmto spôsobom výchovy pro forma nesúhlasí. Ak je takýto nesúhlas len obštrukčný, ničím neodôvodnený, resp. nemá vo vzťahu k výchove dieťaťa relevanciu,

nemôže o neho súd oprieť svoje rozhodnutie. (nález Ústavného súdu Českej republiky z 2. novembra 2010, sp. zn. I. ÚS 2661/10)

26. Podľa súdu prvej inštancie sa rodičia na striedavej starostlivosti dohodli už pred rozvodom manželstva a táto sa v prípade všetkých detí realizovala do roku 2015, kedy v zmysle dohody rodičov ostal najstarší syn D. v osobnej starostlivosti matky. Matka sa domáha zrušenia striedavej starostlivosti vo vzťahu ku všetkým trom deťom, preto súd skúmal záujem maloletých detí na tomto zrušení. V prípade mladších synov (vo veku necelých 16 a 8,5 roka) sa striedavá starostlivosť naďalej realizuje, obe mladšie deti sa vyjadrili v tom smere, že by mali záujem skôr rozšíriť časové intervaly striedania, na striedavej starostlivosti im vadí predovšetkým sťahovanie od jedného rodiča k druhému. Ako deti uviedli, súhlasili by síce s tým, že by ostali výlučne starostlivosti matky a s otcom by sa stretávali, ale súd mal za to, že v tomto smere ide len o pohodlné riešenie situácie, nie o záujem maloletých detí. Tento záujem je potrebné sledovať komplexne, nielen z tej stránky „čo deti chcú“, striedavá starostlivosť zabezpečuje dieťaťu primeraný kontakt s obidvoma rodičmi, prispieva k citovej vyrovnanosti a zdravému psychickému vývoju detí. Otec má záujem na striedavej starostlivosti, vážne narušenie vzťahov otec - dieťa, ktoré by nevhodnosť striedavej starostlivosti preukazovalo, nebolo zistené (tu je v záujme detí potrebné prehodnotiť prístup manželky otca), preto súd dospel k záveru, že by nebolo v záujme maloletých prerušiť takúto vzájomnú osobnú väzbu. Matka na doplnenie dokazovania navrhla vypočuť maloletých psychologom s tým, že výsluch detí na pojednávaní pred súdom nebol vedený korektne, súd má však za to, že na zistenie záujmu detí bol vzhľadom na ich vek dostačujúci.

27. Matka v podanom odvolaní namietala nezákonný postup a spôsob výsluchu maloletého V. a I. na súdnom pojednávaní, s tým že žiadala výsluchy zopakovať profesionálnym psychologom. S uvedenou námietkou vznesenou matkou ešte v prvoinštančnom konaní sa súd vysporiadal konštatovaním, že na zistenie záujmu detí bol vzhľadom na ich vek dostačujúci. Takýto záver prvoinštančného súdu je ale nielen strohý, nekonkrétny ale i široko všeobecný, bez možnosti voči nemu argumentovať, čím zakladá svoju nepreskúmateľnosť.

28. Podľa odvolacieho súdu, vychádzajúc z obsahu výpovedí oboch maloletých detí (V. a I.) na pojednávaní dňa 13.11.2017, deti neboli vypočuté podrobne, dôkladne, pričom vzhľadom na svoj vek sú obe schopné vyjadriť svoje prania a požiadavky. V prípade maloletého V. súd nedostatočne zisťoval jeho postoj k doterajšej starostlivosti o neho oboma rodičmi, pri výsluchu súdom sa na jednej strane prikláňal k striedavej starostlivosti, na druhej strane nepovažoval za zlý nápad, keby striedavá starostlivosť skončila, veď s otcom by sa naďalej stretával. Výpoveď V. je tým v tomto smere nejednoznačná, s potrebou zistenia jeho skutočného prania. Pred procesným opatrovníkom dňa 4.10.2017 (t.j. zhruba mesiac dozadu) V. uviedol, že chce byť u matky, kde má väčší klud, už sa mu nechce týždenne sťahovať, brať veci, s otcom by sa však chcel stretávať, aj u neho prespávať... (č.l. 36 spisu). Výpoveď V. je tak nejednoznačná, s potrebou zistenia jeho skutočného prania, v tomto prípade potom za súčinnosti odborníka - psychológa. Pri tejto príležitosti bude tiež prospešné vypočuť aj maloletého I., ktorý bez zmeny prezentoval želanie byť ako u matky, tak aj u otca, avšak s dlhšími intervalmi, pričom ani s uvedeným stanoviskom maloletého sa súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal a napadnutým rozsudkom pri zachovaní striedavej starostlivosti i naďalej ponechal jej týždenné intervaly. Paragraf 38 Civilného mimosporového poriadku pritom nevylučuje, aby bolo maloleté dieťa vypočuté v súdnom konaní, ktoré sa ho dotýka aj prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu. Napokon maloleté deti sú v konaní zastúpené procesným opatrovníkom, ktorý vzhľadom na svoj charakter ako štátny orgán zákonom povolaný, na poskytnutie ochrany maloletému dieťaťu (zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele) mal na požiadanie súdu mu urýchlene poskytnúť v predmetnom konaní súčinnosť zabezpečením výsluchu oboch detí psychologom.

29. Je pritom pravda, na čo odkázal súd prvej inštancie pri odôvodnení zvolenej formy a rozsahu osobnej starostlivosti rodičov o V. a I., že vôľa detí nemusí byť do bodky akceptovaná, musí tu byť i určitý nadhľad, ale v danom prípade deti vo veku V. a I. už vedia reálne prezentovať a vyjadriť čo skutočne chcú, pričom za okolností daného prípadu (popísaných v predchádzajúcich odsekoch) sa skutočne javí za vhodné a účelné prizvať odborníka (psychológa), ktorý obe deti vypočuje, aby sa hodnoverne zistilo čo maloleté deti chcú, teda ich skutočná vôľa a čo je pre tieto deti vzhľadom na súčasnú situáciu najvhodnejšie.

30. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

31. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/1994).

32. Vady konania vymedzené v § 389 ods. 1 písm. a) až d) CSP sú porušením základného práva strany sporu (účastníka súdneho konania) na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj cit. čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález sp. zn. I. ÚS 226/03), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

33. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Podľa odseku 3, ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

34. Odôvodnenie rozsudku súdu musí mať náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. V odôvodnení rozhodnutia musí súd spôsobom logicky kompaktným a bez rozporov a vnútorných protirečení vysvetliť, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikoval a ako ju interpretoval. Účelom odôvodnenia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné.

35. Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami strany; porušením uvedeného práva strany a povinnosti súdu sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

36. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá dôvodnosť podaného odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP v závislosti od miery znemožnenia stranám realizovať ich právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

37. Nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť súdneho rozhodnutia musí byť napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu; konvalidácia tohto nedostatku súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojínštančnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ust. § 388 CSP, ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie. Pokiaľ teda existujú dôvody pre zrušenie rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť (viď rozhodnutie NS SR 7Cdo 157/2011).

38. Založením rozhodnutia o osobnej starostlivosti rodičov o maloletého I. a V. len na tom, že: „Ako deti uviedli, súhlasili by síce s tým, že by ostali výlučne starostlivosti matky a s otcom by sa stretávali, ale súd mal za to, že v tomto smere ide len o pohodlné riešenie situácie, ale nie o záujem maloletých detí.

Tento záujem je potrebné sledovať komplexne, nielen z tej stránky „čo deti chcú“, striedavá starostlivosť zabezpečuje dieťaťu primeraný kontakt s obidvoma rodičmi, prispieva k citovej vyrovnanosti a zdravému psychickému vývoju detí. Otec má záujem na striedavej starostlivosti, vážne narušenie vzťahov otec - dieťa, ktoré by nevhodnosť striedavej starostlivosti preukazovalo, nebolo zistené (tu je v záujme detí potrebné prehodnotiť prístup manželky otca), preto súd dospel k záveru, že by nebolo v záujme maloletých prerušiť takúto vzájomnú osobnú väzbu. Matka na doplnenie dokazovania navrhla vypočúť maloletých psychologom s tým, že výsluch detí na pojednávaní pred súdom nebol vedený korektné, súd má však za to, že na zistenie záujmu detí bol vzhľadom na ich vek dostačujúci., pričom súd prvej inštancie nielenže obe deti riadne a dôsledne nevypočul, so snahou zistiť ich skutočné želania, s prizvaním odborníka (tu psychológa), čím znemožnil zistenie i ďalšej možnej škály rozhodujúcich skutočností, ani len sa dôsledne nevysporiadal s tým, čo mu obe deti pri výsluchu uviedli, čím jeho rozhodnutie postráda riadne odôvodnenie, stáva sa arbitrárnym a nepreskúmateľným odvolacím súdom, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

39. Obdobne nesprávne súd prvej inštancie postupoval aj vo vzťahu k určeniu výživného, tu už na všetky tri deti, teda aj na už plnoletého D.

40. Civilný mimosporový poriadok identifikuje rozsah zisťovania skutkového základu (podkladu) rozhodnutia tak, že súd je povinný zistiť v konaniach podľa tohto zákona, akým je aj predmetné konanie, skutočný stav veci, ktorý je mierov čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávneho rozsahu práv, povinností a právom chránených záujmov (§ 35 CMP). Pri zisťovaní skutočného stavu vecí súd nie je obmedzený zákonnou ani sudcovskou koncentráciou (§ 34 CMP). Súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí (§ 36 CMP) Dôkazné bremeno teda má súd, a to bez ohľadu na to či konanie začal ex offo, alebo na návrh. Treba pritom zdôrazniť, že ani v mimosporových konaniach táto procesná aktivita súdu, supľujúca pasivitu účastníkov, nemôže byť vnímaná absolútne. Súd supľuje aktivitu účastníkov vtedy a v takej miere, aká je potrebná na zistenie skutočného stavu vecí. Predmetnou zásadou sa ale súd prvej inštancie dostatočne neriadil, predovšetkým pokiaľ ide o zisťovanie všetkých rozhodujúcich skutočností potrebných na zistenie pomerov na strane oboch rodičov maloletých detí cez ich dôsledné vypočutie zamerané aj na zistenie ich potenciálnych zárobkových schopností a možností, ich životnej úrovne, vedenia a stavu ich domácností a následné.

41. Na strane povinného sa prihliada najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných, pričom aj tento druh majetkovej hodnoty je rozhodujúcim činiteľom pre určenie výživného. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Na uvedené súd prvej inštancie pri vedení dokazovanie opomenul.

42. Pri posudzovaní potenciality príjmov, teda príjmov, ktoré by povinný rodič mohol dosahovať pri existencii objektívne preukázaných skutočností, musí súd postupovať veľmi prísne a zhodnotiť všetky relevantné okolnosti, ktoré sa v konaní preukážu, pričom za týmto účelom je súd povinný aj sám vykonať náležité dokazovanie. U otca maloletých detí je pritom zrejmé, že zmenil zamestnanie s výrazným poklesom svojho príjmu, čo zdôvodňoval nepriaznivým zdravotným stavom, ktorý dokazoval lekárskeym potvrdením zo dňa 21.1.2015, i keď bol pracovný pomer otca ukončený (dohodou) až dňa 7.4.2016. Otec tak nepreukázal nepriaznivý zdravotný stav i ku dňu skončenia pracovného pomeru, ani to, že z lekárskeho hľadiska mu bolo odporúčané pracovný pomer ukončiť a vôbec z čoho vyvodzuje vznik svojich zdravotných problémov. Otec nepreukazoval, ani netvrdil, či sa lieči nepretržite, ak áno, či došlo k zlepšeniu jeho zdravotného stavu a čo k tomu prispelo. Tieto okolnosti mal pritom súd prvej inštancie zisťovať i sám.

43. Súd prvej inštancie nezisťoval ani životnú úroveň rodičov, na ktorej dieťa má právo sa podieľať. Táto kategória pritom zahŕňa jednak majetok rodičov (tento súd prvej inštancie nezisťoval ani u jedného rodiča) a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú (trávenie voľného času, cestovanie, užívanie motorových vozidiel a pod.) Otec pritom dlhodobo dosahoval vysoký príjem, ktorý je potrebné zisťovať od poslednej úpravy výživného, ako s týmto príjmom naložil, aké má úspory od poslednej úpravy rok 2011, ako s príjmom naložil, aké má úspory a pod. Rovnako je pritom potrebné postupovať aj vo vzťahu k matke, tu aj so zameraním sa na to, či má partnera, s ktorým žije v spoločnej domácnosti.

44. Dôsledne neboli zisťované ani oprávnené výdavky detí, ak požívajú nadštandard tak je ho potrebné opísať a všetky výdavky vrátane školného treba zdokladovať, s tým že všetky tieto výdavky, vrátane školného musia byť vo výživnom zohľadnené.

45. Odvolací súd považoval za vhodné pre ďalší postup v konaní, keďže D. v priebehu odvolacieho konania nadobudol plnoletosť, poukázať i na to, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom vyplýva priamo zo zákona (zákonná vyživovacia povinnosť), nie až z rozhodnutia súdu, ktorým sa splnenie tejto povinnosti ukladá povinnej osobe. Povinná osoba musí vždy, aj keď na úkor svojho minima, zabezpečiť výživu dieťaťa. Právo na výživu vzniká dieťaťu narodením, je právom osobnej povahy, nie je ho možné preniesť na iného, a to ani na strane povinnej osoby. Ustanovenie § 62 ods. 1 Zákona o rodine zabezpečuje deťom výživné od ich rodičov do toho času, pokiaľ nie sú samy schopné sa živiť; nerozoznáva pritom deti maloleté a plnoleté a z hľadiska veku detí tieto nároky nediferencuje. Podľa predmetného zákona sú podmienky nároku maloletého aj plnoletého dieťaťa na výživné celkom rovnaké; vyživovacia povinnosť rodičov k deťom časovo končí vtedy, keď sú samy schopné zarábať (sa živiť). Rozhodnutie súdu, ktorým bolo rodičom určené výživné pre maloleté dieťa za jeho maloletosti, nestráca účinky po nadobudnutí plnoletosti dieťaťa; v takom prípade netreba podávať nový návrh na určenie výživného, ak podmienky pre určenie vyživovacej povinnosti naďalej trvajú. Súd svojím výrokom neobmedzuje určené výživné na čas maloletosti dieťaťa. Ak bol návrh na určenie výživného podaný pred dosiahnutím plnoletosti dieťaťa, pokračuje v konaní súd starostlivosti o maloletých aj po jeho plnoletosti s tým rozdielom, že plnoleté dieťa má už v ďalšom súdnom konaní samostatné procesné postavenie, pričom funkcia kolízneho opatrovníka zanikla. Veková hranica 18 rokov je podľa právnej úpravy v Zákone o rodine významná z hľadiska procesnoprávneho (do plnoletosti dieťaťa možno konanie o určenie výživného začať aj bez návrhu, kým po dovŕšení plnoletosti len na návrh oprávneného). Ak v konaní o výživnom pre maloleté dieťa rozhoduje súd až po nadobudnutí plnoletosti dieťaťa, je potrebné, aby plnoleté dieťa v konaní uviedlo, či nárok na výživné uplatňuje aj za dobu po dosiahnutí plnoletosti a v akej výške. Súd v takom prípade rozhodne o výživnom až do času rozhodovania. Plnenie dávok výživného, ktoré sa stali splatnými počas neplnoletosti dieťaťa, rovnako ako dávok, ktoré sa stali splatnými po nadobudnutí plnoletosti, uloží súd povinnej osobe priamo voči dieťaťu; to sa týka aj nedoplatkov výživného za čas pred plnoletosťou (porovnaj napr. R 67/1967, R 2/1985, Zborník III, str. 308 a pod.).

46. Keďže v danom prípade došlo nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie (neodôvodnením rozhodnutia v súlade so zákonnými požiadavkami) k znemožneniu stranám realizovať ich procesné právo na vysvetlenie dôvodov rozhodnutia v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom s poukazom na mieru zlyhania súdu prvej inštancie, keď rozhodnutie v relevantných záveroch dostatočne a preskúmateľne neodôvodnil, nie je možné tento nedostatok napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

47. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu potom odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b) a čiastočne i c) CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

48. Povinnosťou súdu prvej inštancie súc pritom viazaný vyslovenými právnymi názormi odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), bude riadne v súlade s procesnou normou vykonať všetky pre vec relevantné dôkazy, prihliadnuť pritom aj na zmeny v rozhodných skutočnostiach, ktoré nastali v priebehu konania, skutkový stav následne opätovne komplexne vyhodnotiť, na zistený skutkový stav aplikovať všetky náležité hmotnoprávne ustanovenia, následne vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je nevyhnutné náležite, v súlade s ust. § 220 ods. 2, 3, 4 CSP odôvodniť. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie opätovne o náhrade trov včítane náhrady trov tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

49. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).